

imeti legitimacijo, kojo mu je dal osrednji odbor „Učit. zveze“.

Blagorodni g. Lego pa je preskrbel legitimacije, s kojimi smo dobili po jako nizki ceni stanovanje. Lepa hvala mu.

Ne smem pa še pozabiti učiteljice gospice Sokolove, rodoljubne hčerke dr-

žavnega poslanca, katera je drage volje blagoizvolila nekaterim Slovencem in Hrvatom razkazovati zgodovinske znamenitosti praške. Srčna hvala ji!

Spomin na Prago ostane brez dvombe vsakemu obiskovalcu neizbrisen.

Jožef Korošec — Škocijan.

Kaj ovira dober uspeh v ponavljalnici; kako bi se mogla ista preustrojiti, da bi dosegla svoj namen?

(Konec.)

Kakor je visoko naučno ministerstvo, uvidevši, da vsakdanje ljudske šole praktičnim potrebam kmetškega stanu nikakor ne zadostujejo, izdalo dné 3. listopada 1875. l. št. 15., 690 ukaz za ustanovitev kmetških nadaljevalnih šol, tako je izšel dné 10. mal. travna 1885. l. pod št. 1985 v § 10. zakona dné 2. vel. travna 1883. l. utemeljen ukaz vis. naučnega ministerstva glede ustanovitve nadaljevalnih šol za deklice. S tem naj se, kakor ukaz sam prizna, mnogobrojnim željam selskih prebivalcev ustreže. Tedaj tudi deklicam treba isto tako stanovske izobrazbe. Seveda bi imel ta pouk popolnoma drug značaj, nego pri dečkih. Predmetje ostanejo sicer isti, le obseg bi se individualnim potrebam deklic priredil. Kakor smo pri dečkih kmetijstvo za jedro pouka postavili, tako bodi za deklice gospodinjstvo ono središče, kojemu naj se ostalo priklopi. Gradivo se bode moralo gledé na malo število ur na najpotrebnejše skrciti; 2 uri bodeta le komaj zadostovali za čitanje, spisje in računstvo. Kje pa dobiti čas za prepotrben pouk v ročnih delih? Treba bo vsekako za ta pouk jedno uro pridjati tako, da bi imele deklice 3 ure ponavljalnice. Sledi naj tu tedaj — učni načrt za deklice v ponavljalnici:

1.) Čitanje (1 uro na teden): Temeljni nauki pametne vzgoje v obliki narodnih rekov, povestij in kratkih spisov.

Najnavadnejša domača zdravila. Prva pomoč pri nezgodah. Red. O živilih. Zelenjadarstvo. Perutnistvo. Nekaj o lepotičnem vrtnarstvu. Poselski red. Iz zemljepisa in zgodovine, kakor pri dečkih.

2.) Spisje ($1\frac{1}{2}$ ure na teden): pisma, spričevala.

3.) Računstvo ($1\frac{1}{2}$ ure na teden): Izračunavanje cen. Gospodinjski zapiski in računi. Posebno goji naj se računavanje na pamet s prehitljeji.

4.) Ročna dela (1 uro na teden): Pletenje, šivanje, krpanje, pikrojevanje priprostih oblek in perila.

Prednost tacega pouka pred dosedanjim je očevidna. Poleg vsega se tacega pouka z dobrim vspehom udeleže tudi slabejši učenci, da le čitati, pisati in računjati umejo. Kdor pa teh vednostij in spretnostij še nima, ta pa spada v vsakdanjo šolo. K boljšim uspehom pripomogla bi tudi praktična vrednost predmetov. Dočim je priprostemu človeku težko umeti, pokaj se otroci v ljudski šoli učé risanja, ko se še celo v nekaterih boljših krogih goje predsodki proti pouku v telesnih vajah, je pouk, kakor prej izražen, tako očevidno potreben, da bi se ga tudi otroci sami zpoznavši njegovo korist, marljivo poprijeli. Ker otroci ponavljalnico v največ slučajih po 2 leti obiskujejo in ker bi se tvarina leto za letom ponavljala to pa le za to, ker oddelkov ne kaže ustanovljati, bi tudi slabejši učenci dospeli do

precej dobrih vspehov. Premisliti bi pa bilo, če ne bi se dala na šolah, kjer ste vsaj 2 učni moči, dva oddelka napraviti, kar bi seveda učne vspehe zdatno povzdignilo.

Druga hiba, ki ovira dobre uspehe v ponavljalnici, je nedostatek, ki občutno posega v vsakdanjico in tangira kolikor toliko občutno tudi ponavljalnico. Predno se govori o 6- oziroma 5letni šolski dolžnosti, vendar niso redki slučajji, da izostane otrok iz vsakdanjice, v kojoj je hodil prav za prav le 2 — 2 $\frac{1}{2}$ leta.

Znano je, da veli § 17. dež. postave iz dné 29. aprila 79. l.: „Šolska dolžnost začenja se praviloma s končanim 6. in traja navadno do spolnjenega 12., v mestih in trgih do 14. leta. Z ozirom na posebne krajevne ali pa klimatične razmere more okr. šolsko oblastvo izjemoma dovoliti, da se prične šolska dolžnost še le z dopolnjenim 7. ali 8. letom“. Kakor znano, je naš okr. š. sv. oziraje se na ta § dovolil, da se z malimi izjemami v vipavski dolini za otroke izven šolskega kraja ležečih vasij prične šolska dolžnost še le z 7. letom. Otrok hodi tedaj le 5, oziroma 4 leta pri celodnevem in 2 $\frac{1}{2}$ oziroma 2 leti pri pol-dnevem pouku v šoli. Koliko se pa otrok v 2 $\frac{1}{2}$ oziroma 2 letih naučiti more, si je lahko misliti. Tisto malce branja, pisanja in računjanja pozabi s časom in baš večina teh je, ki pomnožujejo odstotke analfabetov, da si so v šolo hodili. — Koliko pa more učitelj v 2 $\frac{1}{2}$ oziroma 2 letih na nravno-versko vzgojo otrokovo vplivati in kako mu je mogoče otroke v tem času duševno razviti in jim trdno podlago dati, da postanejo dobri ljudje in koristni udje človeške družbe, kar vse § 1. ljudsko-šolske postave zahteva, na vse to ostanem odgovor dolžan. Pri vseh teh razmerah se pa šoli pripisuje vsa odgovornost za poznejše življenje — po pravi ali po krivici — kdo vpraša to?

Slučajji ti pa niso ravno redka izjema. Letos je v našem okraji izkazanih 276 taci otrok t. j. celih 6% vseh šolodolžnih.

Izreči bi se moralo 6letno obvezno obiskovanje vsakdanje šole. Kdor vstopi s 7. ali 8. letom v šolo, naj jo pohaja tudi do 13. ali 14. leta. Izvzeti bi bili samo otroci, ki pred tem časom najvišji razred oziroma oddelak uspešno dovrše. Tako bi prišli v ponavljalnici do boljših učencev, s tem pa gotovo tudi do boljših uspehov.

Učne uspehe v ponavljalnici ovira pa tudi izdatno nereden šolski obisk. In ravno ta je po šolah našega okraja posebe, kakor tudi na več šolah drugih okrajev že v naravi zaradi posebnih klimatičnih razmer pogojen. Tu ne bi bilo druge pomoči, kakor pouk za ugodnejši čas preložiti.

Neuspehov v ponavljalnici so pa krive tudi sedanje učne knjige. Kje namreč je dobiti knjigo, ki bi pouku v ponavljalnici ustrezala? Da se držimo načela, da vsak učenec ponavlja, nadaljuje in uglobuje svoje znanje dobimo mešanico učnih knjig da je joj! Ako vzamemo pa določno knjigo, se kmalu prepričamo, da je nekterim že tako iz vsakdanjice znana, da se tedaj taki pri pouku neizmerno dolgočasijo drugi pa poslušajo z odprtimi usti, pa niso v stanu vsega razumeti — za vse je tak pouk mučen, dolgočasen za otroke, pa tudi za učitelja. Za pouk v ponavljalnici potrebujemo novih knjig in sicer jedno za dečke, jedno za deklice. V tej knjigi bodi vse: čitanje, spisje in računstvo. Sestavki naj so kratki. Ta knjiga bodi učna knjiga v ponavljalnici pa tudi svetovalka gospodarju, gospodinji. Knjiga bode morala kazati vire, iz kojih naj natančneje zajema učenec (učenka), gospodar (gospodinja), pa tudi učitelj (učiteljica). Knjiga naj kaže tedaj pot k nadaljni izobražbi. V ta namen pove naj se koncem berilnega sestavka, kje in v kateri knjigi je daljno moč zvedeti. Sklicevati bi se morala na knjige občeznane n. pr. Erjavec, „Naše škodljive živali“, Pirc, „Vrtnarstvo“, Dolenc, „Sadjarstvo“, Povše, „Umno kmetovalstvo“ itd. itd. ob enem pa povedati na kateri strani navedene knjige se o

tem govori. Tako bi ponavljalnica pripravljala pot nadaljni izobražbi. Budilo bi se pa s tem tudi veselje do čitanja.

Mislím, da sem glavne hibe sedanje ponavljalnice naštel in povedal svoje mnenje o preustrojitvi iste. Ostaja mi vendar še nekaj besedic govoriti.

Gledé na eminentno praktično važnost kmetijskega pouka bilo bi le najnujnejše želeli, da bi se na pripravnici kmetijski pouk razširil, ker sedanje število ur pri toliki snovi nikakor ne zadostuje. Vpeljal naj bi se pa na novo pouk o najpotrebnejših zakonih.

Večina učnih pripomočkov, ki se bi rabili v pon. šoli, je itak že pri vsaki šoli. Garnituro meterske mere in vage, potrebna poučila za izračunjanje teles, kmetijske stenske table, zbirko kmetijstvu koristnih in škodljivih živalij in rastlin, knjižnico in šolski vrt ima uže večina šol. Omisliti bi še trebalo: palice in verige za merjenje, modele kmetijskih orodij, šivalni stroj.

Za ponavljalnico rabile bi se te dve uradni knjigi: 1.) združena razrednica in zapisnik, 2.) polmesečnik, v kojega bi učitelj vsacega pol mesca vpisoval predelano tvarino.

Ko otrok dovrši ponavljalnico in spolni 14. leto, dobi naj izpustnico. Na mnogih krajih je navada, da se izpustnice dajo že tedaj, ko otrok izstopi iz vsakdanje šole. To pa je v nasprotju s § 14. šolsko-učnega reda iz dné 20. avg. 70. l., ki določuje, da se imajo izpustnice po zvršitku šolske dolžnosti dajati. Res govori § 17.

dež. postane iz dné 29. aprila 73. l. da šolska dolžnost traja do 12. oz. 14. leta, toda § 4. postave iz dné 28. II. 74. l. razteza šolsko dolžnost do spolnenega 14. leta ker pravi: „V ponavljalno šolo morajo pa navadno hoditi vsi dečki in deklice, ki so izpuščeni iz vsakdanje ljudske šole do izpolnjenega 14. leta“.

Za tako delitev izpustnic govori pač tudi to, da bi dobila ponavljalna šola s tem večjo veljavo, ker sedaj nima po tacih krajih, kjer se nasprotno ravna, učenceva pridnost ali lenoba nikacega vpliva na spričevalo ker se iz ponavljalnice nikakih spričeval ne daje.

Z ozirom na sedaj povedano stavim tedaj sledeče predloge:

1.) Pouk v ponavljalnici bodi praktičnim potrebam našega ljudstva in predznanju vseh otrok primeren.

2.) Za ponavljalnico naj se spišete 2 novi knjigi: jedna za dečke, jedna za deklice.

3.) Izreče naj se 6 letna šolska dolžnost z že navedeno izjemo.

4.) Pouk v kmetijstvu na pripravnicah naj se razširi, na novo pa vpelje pouk o najpotrebnejših zakonih.

Sprejel se je tudi dodatni predlog g. učitelja Punčaha:

5.) Izpustnicam pridobi naj se še večja veljava nego jo imajo doslej.*)

Št. Primožič — Postojina.

*) Zadnji odstavek tega članka naj se takole popravi: Površina ploskev tri- in čveterokotnikov in kroga. Ako mogoče tudi telesnina prizme, valjarja, soda. Merjenje zemljiščnih kosov z drogi in verigo.

Kako je v šoli gojiti ljubezen do materinščine, rojstnega kraja in občne domovine.

Ljubezen do materinščine, rojstnega kraja in občne domovine je tesno združena jednota; kajti nemogoče si je misliti, da bi kdo ljubil materinščino, ki ne ljubi rojstnega mu kraja in domovine, tudi prava nezmisel je trditev, da ljubi rojstni mu kraj in občno domovino, ako mu je sree

trdo, da ne rečem sovražno, naši mili materinščini. To triperesno cvetko — ljubezen — je učiteljeva dolžnost negovati, gojiti od prvega do zadnjega šolskega leta.

V gojenje materinščine naj vnema učitelja že besedni pomen. Komu ni sladostna beseda mati? Nežno dete sladko govoriči: